

اصول سه گانه

مؤلف کتاب
محمد النجدي رحمه الله

تهیه و ترتیب :
عمر رشیدی

ترجمه :
عمر رشیدی

تاریخ : ۰۱ / شوال / ۱۴۴۷

چاپ اول

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

به نام الله، داراي مهرباني عام بالاي همه بندگان، و مهرباني خاص بالاي مومنان

بدان - الله بر تو رحم کند أي برادر و خواهرم - که بر ما واجب است تا چهار مسئله را بیاموزیم:

- **اول:** علم به شناختن الله، و شناختن پیامبر او، و شناختن دین اسلام با دلایل درست.
 - **دوم:** عمل کردن به آن (علم)
 - **سوم:** دعوت کردن مردم به آن (علم).
 - **چهارم:** صبر کردن بر اذیتی که در راه رسانیدن و عمل به آن علم به انسان میرسد.
- دلیل آن این که الله سبحانه و تعالی میفرماید:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَالْعَصْرِ ﴿١﴾ إِنَّ الْإِنْسَانَ لَفِي خُسْرٍ ﴿٢﴾ إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَتَوَاصَوْا بِالْحَقِّ وَتَوَاصَوْا
بِالصَّبْرِ ﴿٣﴾^۱

ترجمه: به نام الله، آن ذاتی که داراي مهرباني عام بالاي همه بندگان، و مهرباني خاص بالاي مومنان. میباشد

سوگند به زمان، که همانا انسان در زیان است، مگر کسانی که ایمان آوردند و عمل صالح انجام میدهند، و یکدیگر را به حق سفارش میکنند و یکدیگر را به صبر سفارش مینمایند.

امام شافعی رحمه الله میفرماید:

{اگر الله برای بندگان هیچ دلیل نازل نمی کرد مگر همین سوره، برای آنان کافی می بود}.

امام بخاری رحمه الله میفرماید:

{باب: علم قبل از گفتار و عمل}.

دلیل آن اینست که الله سبحانه و تعالی میفرماید:

فَاعْلَمْ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاسْتَغْفِرْ لِذَنْبِكَ^۲

۱ - سورة العصر سورة ۱۰۳

۲ - سورة محمد آیت ۱۹

ترجمه: پس بدان که هیچ معبود برحق جز الله نیست، و برای گناه خود آمرزش بخواه.

پس الله سبحانه و تعالی با علم آغاز کرد، پیش از گفتار و عمل.
بدان - الله بر تو رحم کند: که بر هر مرد و زن مسلمان واجب است تا این سه مسئله را بیاموزد و به آن عمل کند:

اول: اینکه الله ما را آفرید و به ما روزی داد، و ما را رها نکرد؛ بلکه پیامبری به سوی ما فرستاد. پس هر کس از پیامبر اطاعت کند داخل بهشت می شود، و هر کس نافرمانی پیامبر را کند داخل دوزخ می شود.

دلیل آن اینست که الله سبحانه و تعالی میفرماید:

إِنَّا أَرْسَلْنَا إِلَيْكُمْ رَسُولًا شَاهِدًا عَلَيْكُمْ كَمَا أَرْسَلْنَا إِلَىٰ فِرْعَوْنَ رَسُولًا ﴿١٥﴾ فَعَصَىٰ فِرْعَوْنُ الرَّسُولَ فَأَخَذْنَاهُ أَخْذًا وَبِيلًا ﴿١٦﴾^۱

ترجمه: همانا ما به سوی شما پیامبری فرستادیم که بر شما گواه باشد، همان گونه که به سوی فرعون پیامبری فرستادیم. اما فرعون از پیامبر نافرمانی کرد، پس ما او را به عذابی سخت گرفتیم.

دوم: الله راضی نمی شود که کسی در عبادت با او شریک گرفته شود؛ نه فرشته مقرب و نه پیامبر فرستاده شده.

دلیل آن اینست که الله سبحانه و تعالی میفرماید:

وَأَنَّ الْمَسَاجِدَ لِلَّهِ فَلَا تَدْعُوا مَعَ اللَّهِ أَحَدًا ﴿١٨﴾^۲

ترجمه: و همانا مسجدها از الله است، پس با الله هیچ کس دیگری را نخوانید.

سوم: هر کس از پیامبر اطاعت کند و به یکتایی الله ایمان داشته باشد، برای او جایز نیست با کسانی که با الله و پیامبرش دشمنی می کنند دوستی و ولایت داشته باشد، هر چند نزدیکترین خویشاوندان او باشند.

۱ - سورة المزمل آیت ۱۵

۲ - سورة الجن آیت ۱۸

دلیل آن اینست که الله سبحانه و تعالی میفرماید:

لَا تَجِدُ قَوْمًا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ يُوَادُّونَ مَنْ حَادَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَلَوْ كَانُوا آبَاءَهُمْ أَوْ أَبْنَاءَهُمْ
أَوْ إِخْوَانَهُمْ أَوْ عَشِيرَتَهُمْ ۚ أُولَٰئِكَ كَتَبَ فِي قُلُوبِهِمُ الْإِيمَانَ وَأَيَّدَهُم بِرُوحٍ مِّنْهُ ۖ وَيُدْخِلُهُمْ
جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا ۚ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ ۚ أُولَٰئِكَ حِزْبُ اللَّهِ ۚ
أَلَا إِنَّ حِزْبَ اللَّهِ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٢٢﴾¹

ترجمه: هیچ قومی را نخواهی یافت که به الله و روز آخرت ایمان داشته باشند و با کسانی که با الله و پیامبرش
دشمنی می کنند دوستی نمایند، هر چند پدرانشان یا فرزندانسان یا برادرانشان یا خویشاوندانشان باشند.
آنان کسانی اند که الله ایمان را در دل هایشان نوشته و آنان را با روحی از جانب خود یاری کرده است، و آنان را
داخل باغ هایی می کند که نهرها از زیر آن جاری است، در آنجا جاودانه می مانند. الله از آنان خشنود است و
آنان از الله خشنودند. آنان حزب الله اند، و آگاه باشید که حزب الله همان رستگاران اند.

بدان - الله تو را به فرمان برداری خود هدایت کند - که دین ابراهیم چنین است:

دین ابراهیم این است که الله را به یکتایی و با اخلاص عبادت کنی. و الله تمام مردم را به همین دستور
داده و برای همین هدف آنان را آفریده است.

دلیل آن این که الله سبحانه و تعالی میفرماید:

وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ ﴿٥٦﴾²

ترجمه: و من جن و انسان را نیافریدم مگر برای این که مرا عبادت کنند.

و معنای عبادت، یکتا دانستن الله در عبادت است. و بزرگترین چیزی که الله به آن امر کرده است:
توحید میباشد؛ و توحید یعنی یکتا دانستن الله در عبادت. و بزرگترین چیزی که الله از آن نهی کرده است:
شرک است؛ و شرک یعنی خواندن غیر الله همراه با او.

دلیل آن این که الله سبحانه و تعالی میفرماید:

وَاعْبُدُوا اللَّهَ وَلَا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا³

1 - سورة المجادلة آیت ۲۲

2 - سورة الذاریات آیت ۵۶

3 - سورة النساء آیت ۳۶

ترجمه: الله را عبادت کنید و هیچ چیزی را شریک او قرار ندهید.

پس اگر از تو پرسیده شود: سه اصل اساسی که بر هر انسان دانستن آن واجب است چیست؟

بگو: اینکه پروردگارش را بشناسد، دینش را بشناسد، و پیامبرش محمد ﷺ را بشناسد.

اصل اول

اگر از تو پرسیده شود: پروردگار تو کیست؟

بگو: پروردگار من الله است؛ همان ذاتی که مرا و تمام جهانیان را با نعمت‌هایش پرورش داده است. او پروردگار من است و من جز او کسی را عبادت نمی‌کنم.

دلیل آن این که الله سبحانه و تعالی میفرماید:

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٢﴾^۱

ترجمه: تمام ستایش‌ها مخصوص الله است، پروردگار جهانیان.

و هر چیزی غیر از الله، آفریده است؛ و من یکی از همان آفریده‌ها هستم.

پس اگر از تو پرسیده شود: چگونه پروردگارت را شناختی؟

بگو: به وسیله نشانه‌های او و آفریده‌های او. و از نشانه‌های او: شب و روز، خورشید و ماه است. و از آفریده‌های او: هفت آسمان و هرچه در آن‌هاست، و هفت زمین و هرچه در آن‌ها و میان آن‌هاست.

دلیل آن این که الله سبحانه و تعالی میفرماید:

وَمِنْ آيَاتِهِ اللَّيْلُ وَالنَّهَارُ وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ ۚ لَا تَسْجُدُوا لِلشَّمْسِ وَلَا لِلْقَمَرِ وَاسْجُدُوا لِلَّهِ الَّذِي خَلَقَهُنَّ إِن كُنتُمْ إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ ﴿٣٧﴾^۲

^۱ - سورة الفاتحة آیت ۲

^۲ - سورة فصلت آیت ۳۷

ترجمه: و از نشانه‌های او شب و روز، و خورشید و مهتاب است. برای خورشید و مهتاب سجده نکنید، بلکه برای الله سجده کنید که آن‌ها را آفریده است، اگر او را عبادت می‌کنید.

دلیل آن این که الله سبحانه و تعالی میفرماید:

إِنَّ رَبَّكُمُ اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَىٰ عَلَى الْعَرْشِ ۚ يُغْشِي اللَّيْلَ النَّهَارَ يَطْلُبُهُ حَثِيثًا ۚ وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ وَالنُّجُومُ مُسَخَّرَاتٌ بِأَمْرِهِ ۚ أَلَا لَهُ الْخَلْقُ وَالْأَمْرُ ۚ تَبَارَكَ اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ ﴿٥٤﴾¹

ترجمه: همانا پروردگار شما الله است آن ذات که آسمان‌ها و زمین را در شش روز آفرید، سپس بر عرش قرار گرفت. شب را بر روز می‌پوشاند که پی‌درپی آن را دنبال می‌کند، و خورشید و ماه و ستارگان را آفرید که به فرمان او رام هستند. آگاه باشید که آفرینش و فرمان از آن اوست. پربرکت است الله، پروردگار جهانیان.

و معنای «رب» همان معبود است.

دلیل آن این که الله سبحانه و تعالی میفرماید:

يَا أَيُّهَا النَّاسُ اعْبُدُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿٢١﴾ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ فِرَاشًا وَالسَّمَاءَ بِنَاءً وَأَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجَ بِهِ مِنَ الثَّمَرَاتِ رِزْقًا لَكُمْ ۚ فَلَا تَجْعَلُوا لِلَّهِ أَنْدَادًا وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٢٢﴾²

ترجمه: ای مردم، پروردگار خود را عبادت کنید؛ همان ذاتی که شما و کسانی را که پیش از شما بودند آفرید، تا پرهیزگار شوید. همان ذاتی که زمین را برای شما بستر و آسمان را سقف قرار داد، و از آسمان آب نازل کرد و به وسیله آن میوه‌ها را برای روزی شما بیرون آورد. پس برای الله شریک قرار ندهید، در حالی که می‌دانید.

ابن کثیر رحمه الله میفرماید:

{آفریدگار همه این چیزها همان ذاتی است که به تنهایی شایسته عبادت است.}

1 - سورة الأعراف آیت ٥٤

2 - سورة البقرة آیت ٢١ الي ٢٢

انواع عبادت‌هایی که الله به آن امر کرده است، مانند:

و از جمله آن‌هاست:

- دعا کردن،
- ترس از الله،
- امید داشتن به الله،
- توکل بر الله،
- خواستن رضایت الله،
- خشیت از الله،
- فروتنی و خشوع،
- ترس و بیم،
- بازگشت به سوی الله (توبه)،
- طلب یاری از الله،
- پناه خواستن به الله،
- طلب کمک و فریادری از الله،
- قربانی کردن،
- نذر کردن،

و دیگر انواع عبادت‌هایی که الله به آن امر کرده است؛ همه اینها باید فقط برای الله انجام داده شود.

دلیل آن این که الله سبحانه و تعالی میفرماید:

وَأَنَّ الْمَسَاجِدَ لِلَّهِ فَلَا تَدْعُوا مَعَ اللَّهِ أَحَدًا ﴿١٨﴾^۱

ترجمه: و همانا مسجدها از آن الله است، پس با الله هیچ‌کس دیگری را نخوانید.

پس هر کس یکی از این عبادت‌ها را برای غیر الله انجام دهد، مشرک و کافر می‌باشد.

دلیل آن این که الله سبحانه و تعالی میفرماید:

۱ - سورة الجن آیت ۱۸

وَمَنْ يَدْعُ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ لَا بُرْهَانَ لَهُ بِهِ فَإِنَّمَا حِسَابُهُ عِنْدَ رَبِّهِ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الْكَافِرُونَ ﴿١١٧﴾¹

ترجمه: و هر کس همراه با الله معبود دیگری را بخواند که هیچ دلیلی بر آن ندارد، حساب او نزد پروردگارش است. همانا کافران رستگار نمی‌شوند.

و در حدیث آمده است:

{دعا مغز عبادت است²}. (حدیث ضعیف)

و در حدیث صحیح آمده است:

{الدعاء هو العبادۃ³}

(دعا خودش عبادت است).

دلیل آن این که الله سبحانه و تعالی میفرماید:

وَقَالَ رَبُّكُمْ ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ إِنَّ الَّذِينَ يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِي سَيَدْخُلُونَ جَهَنَّمَ دَاخِرِينَ ﴿٦٠﴾⁴

ترجمه: و پروردگار شما گفت: مرا بخوانید تا برای شما دعایتان را اجابت کنم. بی گمان کسانی که از عبادت من تکبر می‌ورزند، به زودی با خواری داخل دوزخ می‌شوند.

دلیل ترس از الله سبحانه و تعالی است:

فَلَا تَخَافُوهُمْ وَخَافُونِ إِن كُنْتُمْ مُّؤْمِنِينَ ﴿٧٥﴾⁵

ترجمه: پس از آنان نترسید، بلکه از من بترسید اگر مؤمن هستید.

دلیل امید به الله سبحانه و تعالی است:

فَمَنْ كَانَ يَرْجُوا لِقَاءَ رَبِّهِ فَلْيَعْمَلْ عَمَلًا صَالِحًا وَلَا يُشْرِكْ بِعِبَادَةِ رَبِّهِ أَحَدًا ﴿١١٠﴾⁶

1 - سورة المؤمنون آیت ۱۱۷

2 - سنن الترمذی، حدیث شماره 3371.

3 - در سنن ابی داود حدیث 1479 و در سنن الترمذی حدیث 2969 و علما آن را صحیح دانسته اند.

4 - سورة الغافر آیت ۶۰

5 - سورة آل عمران آیت ۱۷۵

6 - سورة الکهف آیت ۱۱۰

ترجمة: پس هر کس امید دیدار پروردگارش را دارد، باید عمل صالح انجام دهد و در عبادت پروردگارش هیچ کس را شریک نگرداند.

دلیل توکل بر الله، الله سبحانه و تعالی است:

وَعَلَى اللَّهِ فَتَوَكَّلُوا إِن كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿٢٣﴾¹

ترجمة: و اگر مؤمن هستید، بر الله توکل کنید.

و الله سبحانه و تعالی میفرماید:

وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ ۚ²

ترجمة: و هر کس بر الله توکل کند، الله او را کفایت می کند.

دلیل خواستن رضایت الله، خشیت، فروتنی و خشوع، الله سبحانه و تعالی است:

إِنَّهُمْ كَانُوا يُسَارِعُونَ فِي الْخَيْرَاتِ وَيَدْعُونَنَا رَغَبًا وَرَهَبًا وَكَانُوا لَنَا خَاشِعِينَ ﴿٩٠﴾³

ترجمة: آنان در کارهای نیک شتاب می کردند و ما را با امید و ترس می خواندند، و در برابر ما فروتن بودند.

دلیل ترس و بیم، الله سبحانه و تعالی است:

فَلَا تَخْشَوْهُمْ وَاخْشَوْنِ ۚ⁴

ترجمة: پس از آنان نترسید، و از من بترسید.

دلیل بازگشت (توبه) به سوی ، الله سبحانه و تعالی است:

وَأَنِيبُوا إِلَى رَبِّكُمْ وَأَسْلِمُوا لَهُ ۚ⁵

ترجمة: و به سوی پروردگار خود بازگردید و تسلیم او شوید.

دلیل طلب کمک از الله سبحانه و تعالی است:

إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ ﴿٥٠﴾⁶

1- سورة المائدة آیت ٢٣

2- سورة الطلاق آیت ٣

3- سورة الانبياء آیت ٩٠

4- سورة البقرة آیت ١٥٠

5- سورة الزمر آیت ٥٤

6- سورة الفاتحة آیت ٥

ترجمه: تنها تو را عبادت می کنیم و تنها از تو کمک می طلبیم.

و در حدیث آمده است:

«اگر یاری می خواهی، از الله یاری بخواه».

دلیل پناه خواستن از الله سبحانه و تعالی است:

قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ ﴿۱﴾^۱

ترجمه: بگو: پناه می برم به پروردگار صبح.

و چنانکه الله سبحانه و تعالی:

قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ ﴿۱﴾^۲

ترجمه: بگو: پناه می برم به پروردگار مردمان.

دلیل طلب و یا فریادری از الله سبحانه و تعالی است:

إِذْ تَسْتَغِيثُونَ رَبَّكُمْ فَاسْتَجَبَ لَكُمْ^۳

ترجمه: آنگاه که از پروردگارتان فریادرس خواستید، پس او دعای شما را اجابت کرد.

دلیل قربانی کردن، الله سبحانه و تعالی است:

قُلْ إِنَّ صَلَاتِي وَنُسُكِي وَمَحْيَايَ وَمَمَاتِي لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿۱۶۲﴾ لَا شَرِيكَ لَهُ^۴

ترجمه: بگو: همانا نماز من، قربانی من، زندگی من و مرگ من همه برای الله، پروردگار جهانیان است؛ او را هیچ شریکی نیست.

و دلیل آن از سنت:

{الله لعنت کسی را که برای غیر الله قربانی کند}.^۵

۱ - سورة الفلق آیت ۱

۲ - سورة الناس آیت ۱

۳ - سورة الأنفال آیت ۹

۴ - سورة الأنعام آیت ۱۶۲ - ۱۶۳

۵ - حدیث

دلیل نذر کردن، الله سبحانه و تعالی است:

يُوفُونَ بِالنَّذْرِ وَيَخَافُونَ يَوْمًا كَانَ شَرُّهُ مُسْتَطِيرًا ﴿٧﴾¹

ترجمه: آنان به نذرهای خود وفا می کنند و از روزی می ترسند که شر آن گسترده است.

اصل دوم

شناخت دین اسلام با دلیل ها

و آن این است که اسلام یعنی: تسلیم شدن در برابر الله با توحید، فرمانبرداری از او با اطاعت، و بیزاری جستن از شرک و اهل آن.

و این اصل سه مرتبه دارد: اسلام – ایمان – احسان.

و هر مرتبه، ارکان (پایه ها) دارد.

مرتبه اول: اسلام

ارکان اسلام پنج چیز است:

1. گواهی دادن به این که هیچ معبود برحق جز الله نیست، و این که محمد ﷺ پیامبر الله است؛
2. برپا داشتن نماز؛
3. دادن زکات؛
4. روزه گرفتن ماه رمضان؛
5. حج خانه الله برای کسی که توانایی آن را داشته باشد.

¹ - سورة الإنسان آیت ۷

دلیل گواهی (شهادت)، الله سبحانه و تعالی است:

شَهِدَ اللَّهُ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَالْمَلَائِكَةُ وَأُولُوا الْعِلْمِ قَائِمًا بِالْقِسْطِ ۚ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

﴿۱۸﴾^۱

ترجمه: الله گواهی می‌دهد که هیچ معبود برحق جز او نیست، و فرشتگان و صاحبان علم نیز گواهی می‌دهند، در حالی که او برپا دارنده عدالت است. هیچ معبود برحق جز او نیست، عزیز و حکیم است.

و معنای آن این است که هیچ کس به راستی شایسته عبادت نیست مگر الله یگانه.

{**لا إله**} نفی همه چیزهایی است که غیر از الله عبادت میشوند.

و «**إلا الله**» اثبات عبادت برای الله یگانه است؛ او را در عبادت هیچ شریکی نیست، همان گونه که در پادشاهی او نیز شریکی وجود ندارد.

و این معنا به روشنی در گفتار الله سبحانه و تعالی توضیح داده شده است:

وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ إِنَّنِي بَرَاءٌ مِّمَّا تَعْبُدُونَ ﴿٢٦﴾ إِلَّا الَّذِي فَطَرَنِي فَإِنَّهُ سَيَهْدِينِ ﴿٢٧﴾^۲

ترجمه: و به یاد آور هنگامی را که ابراهیم به پدرش و قومش گفت: همانا من از آنچه شما عبادت می‌کنید بیزارم، مگر آن ذات که مرا آفریده است، و او مرا هدایت میکند.

الله سبحانه و تعالی میفرماید:

قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ تَعَالَوْا إِلَى كَلِمَةٍ سَوَاءٍ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ أَلَّا نَعْبُدَ إِلَّا اللَّهَ وَلَا نُشْرِكَ بِهِ شَيْئًا وَلَا يَتَّخِذَ بَعْضُنَا بَعْضًا أَرْبَابًا مِّنْ دُونِ اللَّهِ ۚ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَقُولُوا اشْهَدُوا بِأَنَّا مُسْلِمُونَ ﴿٦٤﴾^۳

^۱ - سورة آل عمران آیت ۱۸

^۲ - سورة الزخرف آیت ۲۶

^۳ - سورة آل عمران آیت ۶۴

ترجمه: بگو: ای اهل کتاب، بیاپید به سخنی یکسان میان ما و شما، که جز الله را عبادت نکنیم و چیزی را شریک او قرار ندهیم، و بعضی از ما بعضی دیگر را به جای الله پروردگار بگیریم. پس اگر روی گردانند، بگویید: گواه باشید که ما مسلمانیم.

دلیل گواهی دادن به اینکه محمد ﷺ پیامبر الله سبحانه و تعالی است:

لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِّنْ أَنْفُسِكُمْ عَزِيزٌ عَلَيْهِ مَا عَنِتُّمْ حَرِيصٌ عَلَيْكُمْ بِالْمُؤْمِنِينَ رَءُوفٌ رَّحِيمٌ ﴿١٢٨﴾¹

ترجمه: به راستی پیامبری از میان خودتان به سوی شما آمد؛ رنج شما بر او سنگین است، بر شما دلسوز است، و نسبت به مؤمنان مهربان و رحیم است.

و معنای گواهی دادن به این که محمد ﷺ پیامبر الله است این است که:

- در آنچه فرمان داده است از او اطاعت شود،
- و آنچه خبر داده است تصدیق گردد،
- و از آنچه نهی کرده و هشدار داده است دوری شود،
- و الله عبادت نشود مگر به روشی که او آورده است.
- دلیل نماز و زکات، الله سبحانه و تعالی است:

وَمَا أُمِرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ حُنَفَاءَ وَيُقِيمُوا الصَّلَاةَ وَيُؤْتُوا الزَّكَاةَ ۚ وَذَلِكَ دِينُ الْقَيِّمَةِ ﴿٥﴾²

ترجمه: و آنان مأمور نشدند مگر اینکه الله را با اخلاص عبادت کنند، در حالی که به سوی حق مایل اند، و نماز را برپا دارند و زکات را بدهند؛ و این است دین استوار.

دلیل روزه، الله سبحانه و تعالی است:

1 - سورة التوبة آیت ۱۲۸

2 - سورة البينة آیت ۵

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ

﴿١٨٣﴾¹

ترجمه: ای کسانی که ایمان آورده‌اید، روزه بر شما فرض شده است، همان‌گونه که بر کسانی پیش از شما فرض شده بود، تا پرهیزگار شوید.

دلیل حج، الله سبحانه و تعالی است:

وَلِلَّهِ عَلَى النَّاسِ حِجُّ الْبَيْتِ مَنِ اسْتَطَاعَ إِلَيْهِ سَبِيلًا ۚ وَمَن كَفَرَ فَإِنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ عَنِ

الْعَالَمِينَ ﴿٩٧﴾²

ترجمه: و برای الله بر عهده مردم است حج خانه، برای کسی که توانایی رفتن به سوی آن را داشته باشد؛ و هر کس کفر ورزد، پس همانا الله از جهانیان بی‌نیاز است.

مرتبه دوم: ایمان

ایمان دارای بیش از هفتاد شاخه است؛ بالاترین آن گفتن «لا إله إلا الله» است، و پاینتین آن برداشتن چیز آزاردهنده از راه است، و حیا شاخه‌ای از ایمان است.

و ارکان ایمان شش چیز است:

1. ایمان آوردن به الله؛
2. فرشتگان او؛
3. کتاب‌های او؛
4. پیامبران او؛
5. روز آخرت؛
6. و تقدیر، چه خیر باشد و یا شر.

دلیل این شش رکن، الله سبحانه و تعالی است:

¹ - سورة البقرة آیت ۱۸۳

² - سورة آل عمران آیت ۹۷

لَيْسَ الْبِرَّ أَنْ تُولُّوا وُجُوهَكُمْ قِبَلَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ وَلَكِنَّ الْبِرَّ مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ
وَالْمَلَائِكَةِ وَالْكِتَابِ وَالنَّبِيِّينَ^۱

ترجمة: نیکی این نیست که روی‌های خود را به سوی مشرق و مغرب بگردانید، بلکه نیکی آن است که به الله و روز آخرت و فرشتگان و کتاب‌ها و پیامبران ایمان آورید.

دلیل ایمان به تقدیر، الله سبحانه و تعالی میفرماید:

إِنَّا كُلَّ شَيْءٍ خَلَقْنَاهُ بِقَدَرٍ^۲

ترجمة: همانا ما هر چیزی را به اندازه و تقدیر آفریده‌ایم.

مرتبه سوم: احسان

احسان یک رکن دارد، و آن این است که الله را چنان عبادت کنی که گویی او را میبینی؛ و اگر او را نمی‌بینی، پس همانا او تو را می‌بیند.

دلیل آن، الله سبحانه و تعالی است:

إِنَّ اللَّهَ مَعَ الَّذِينَ اتَّقَوْا وَالَّذِينَ هُمْ مُحْسِنُونَ^۳

ترجمة: همانا الله با کسانی است که تقوا دارند و نیکوکارند.

و الله سبحانه و تعالی میفرماید:

وَتَوَكَّلْ عَلَى الْعَزِيزِ الرَّحِيمِ^۴ الَّذِي يَرَاكَ حِينَ تَقُومُ^{۲۱۸} وَتَقَلُّبَكَ فِي السَّاجِدِينَ^{۲۱۹}

ترجمة: و بر آن عزیز مهربان توکل کن؛ همان ذاتی که تو را می‌بیند هنگامی که برمی‌خیزی، و حرکت تو را در میان سجده‌کنندگان می‌بیند.

و الله سبحانه و تعالی میفرماید:

۱ - سورة البقرة آیت ۱۷۷

۲ - سورة القمر آیت ۴۹

۳ - سورة النحل آیت ۱۲۸

۴ - سورة الشعراء آیت ۲۱۷ الی ۲۱۹

وَمَا تَكُونُ فِي شَأْنٍ وَمَا تَتْلُو مِنْهُ مِنْ قُرْآنٍ وَلَا تَعْمَلُونَ مِنْ عَمَلٍ إِلَّا كُنَّا عَلَيْكُمْ شُهُودًا إِذْ تُفِيضُونَ فِيهِ^۱

ترجمه: و در هیچ کاری نباشی، و هیچ بخشی از قرآن را تلاوت نکنی، و هیچ عملی انجام ندهی، مگر این که ما هنگامی که در آن مشغول هستید، بر شما گواه هستیم.

و دلیل آن از سنت، حدیث معروف جبرئیل است:

عمر بن خطاب رضی الله عنه گفت:

روزی ما نزد پیامبر الله ﷺ نشسته بودیم که ناگهان مردی نزد ما آمد که لباس هایش بسیار سفید و موهایش بسیار سیاه بود؛ هیچ نشانه‌ای از سفر بر او دیده نمی‌شد و هیچ یکی از ما او را نمی‌شناخت، تا این که نزد پیامبر ﷺ نشست، زانوهایش را به زانوهای پیامبر ﷺ تکیه داد و کف دست هایش را بر ران‌های خود گذاشت و گفت:

ای محمد ﷺ! به من درباره اسلام خبر بده.

پیامبر الله ﷺ فرمود: اسلام این است که ^۱گواهی دهی هیچ معبود برحق جز الله نیست و محمد پیامبر الله است، ^۲و نماز را برپا داری، و ^۳زکات بدهی، و ^۴ماه رمضان را روزه بگیری، و اگر توانایی داشتی، ^۵حج خانه الله را انجام دهی.

آن مرد گفت: راست گفتی. پس ما تعجب کردیم از این که او سؤال می‌کرد و سپس گفته پیامبر را تصدیق می‌نمود.

آن مرد گفت: پس به من درباره ایمان خبر بده.

پیامبر ﷺ فرمود: اینکه به ^۱الله ایمان بیاوری، و به ^۲فرشتگان او، و به ^۳کتاب‌های او، و به ^۴پیامبران او، و به ^۵روز آخرت، و به ^۶تقدیر، چه خیر آن و چه شر آن، ایمان بیاوری.

آن مرد گفت: راست گفتی.

آن مرد گفت: پس به من درباره احسان خبر بده.

پیامبر ﷺ فرمود: این که الله را چنان عبادت کنی که گویی او را می‌بینی، و اگر او را نمی‌بینی، پس همانا او تو را می‌بیند.

آن مرد گفت: پس به من درباره قیامت خبر بده.

پیامبر ﷺ فرمود: کسی که از او پرسیده شده، از سؤال کننده داناتر نیست.

آن مرد گفت: پس به من از نشانه‌های آن خبر بده.

^۱ - سورة یونس آیت ۶۱

پیامبر ﷺ فرمود: وقتی کنیز، بانوی خود را بزاید، و ببینی که برهنه‌پایان، برهنه‌بدنان، چوپانان، در ساختن ساختمان‌های بلند با هم رقابت می‌کنند. سپس آن مرد رفت و من مدتی درنگ کردم. سپس پیامبر ﷺ به من فرمود: ای عمر! آیا می‌دانی سؤال‌کننده کی بود؟ گفتم: الله و پیامبرش داناترند. پیامبر ﷺ فرمود: او جبرئیل بود که نزد شما آمد تا دین شما را به شما بیاموزد.

اصل سوم

شناخت پیامبر شما محمد ﷺ

و او محمد ﷺ فرزند عبدالله، فرزند عبدالمطلب، فرزند هاشم است. و هاشم از قبیله قریش است، و قریش قبیله‌ای عرب است. و عرب‌ها از نسل اسماعیل فرزند ابراهیم خلیل الله علیه السلام هستند، و پیامبر ما ﷺ نیز از همان نسل است.

او ۶۳ سال عمر کرد؛ ۴۰ سال پیش از بعثت، و ۲۳ سال به عنوان پیامبر و رسول. بعثت او با «اقرأ» آغاز شد، و رسالت او با سوره «مدثر» بود. و سرزمین او مکه بود. الله او را فرستاد تا از شرک بیم دهد و به توحید دعوت کند.

دلیل آن این که الله سبحانه و تعالی میفرماید:

يَا أَيُّهَا الْمُدَّثِّرُ ﴿١﴾ قُمْ فَأَنْذِرْ ﴿٢﴾ وَرَبَّكَ فَكَبِّرْ ﴿٣﴾ وَثِيَابَكَ فَطَهِّرْ ﴿٤﴾ وَالرُّجْزَ فَاهْجُرْ ﴿٥﴾ وَلَا تَمْنُنْ تَسْتَكْثِرُ ﴿٦﴾ وَلِرَبِّكَ فَاصْبِرْ ﴿٧﴾¹

ترجمه: ای کسی که در لباس پیچیده‌ای، برخیز و هشدار بده، و پروردگارت را بزرگ‌دار، و لباس‌هایت را پاک ساز، و از بت‌پرستی دوری کن، و برای به‌دست آوردن بیشتر، منت مگذار، و برای پروردگارت صبر کن.

«برخیز و هشدار بده» یعنی: مردم را از شرک بترسان و به یکتایی الله دعوت کن.
«و پروردگارت را بزرگ‌دار» یعنی: او را به یگانگی‌اش بزرگ شمار.
«و لباس‌هایت را پاک ساز» یعنی: اعمال‌ت را از شرک پاک کن.
«و از بت‌پرستی دوری کن» یعنی: بت‌ها و عبادت‌کنندگان آن‌ها را ترک کن و از آنان بی‌زاری بجوی.

¹ - سورة المدثر آیت ۱ الی ۷

او یعنی رسول الله ﷺ ۱۰ سال مردم را به توحید دعوت کرد. سپس به آسمان برده شد در شب معراج، و در آنجا پنج نماز واجب بر او فرض گردید.

۳ سال در مکه نماز خواند، سپس به هجرت به مدینه مأمور شد. و هجرت یعنی: کوچ کردن از سرزمین شرک به سرزمین اسلام. و هجرت بر این امت واجب است؛ و این حکم تا برپا شدن قیامت باقی است.

دلیل آن این که الله سبحانه و تعالی میفرماید:

إِنَّ الَّذِينَ تَوَفَّاهُمُ الْمَلَائِكَةُ ظَالِمِي أَنْفُسِهِمْ قَالُوا فِيمَ كُنْتُمْ ۖ قَالُوا كُنَّا مُسْتَضْعَفِينَ فِي الْأَرْضِ ۗ قَالُوا أَلَمْ تَكُنْ أَرْضُ اللَّهِ وَاسِعَةً فَتُهَاجِرُوا فِيهَا ۚ فَأُولَٰئِكَ مَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ ۗ وَسَاءَتْ مَصِيرًا ﴿٩٧﴾
إِلَّا الْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ وَالْوِلْدَانِ لَا يَسْتَطِيعُونَ حِيلَةً وَلَا يَهْتَدُونَ سَبِيلًا ﴿٩٨﴾
فَأُولَٰئِكَ عَسَى اللَّهُ أَنْ يَعْفُوَ عَنْهُمْ ۗ وَكَانَ اللَّهُ عَفُوًّا غَفُورًا ﴿٩٩﴾^۱

ترجمه: همانا کسانی که فرشتگان جانشان را می گیرند در حالی که به خود ستم کرده اند، به آنان می گویند: در چه حال بودید؟

می گویند: ما در زمین ناتوان بودیم.

می گویند (فرشتگان): آیا زمین الله گسترده نبود تا در آن هجرت کنید؟

پس جایگاه آنان دوزخ است، و چه بد سرانجامی است. مگر مردان و زنان و کودکانی که ناتوان اند و راهی نمی یابند؛ آنان کسانی اند که امید است الله از آنان درگذرد، و الله بسیار گذشت کننده و آمرزنده است.

و الله سبحانه و تعالی میفرماید:

يَا عِبَادِيَ الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّ أَرْضِي وَاسِعَةً فَإِيَّايَ فَاعْبُدُونِ ﴿٥٦﴾^۲

ترجمه: ای بندگان مؤمن من، همانا زمین من گسترده است، پس تنها مرا عبادت کنید.

امام بغوی رحمه الله گفت:

{ این آیه درباره مسلمانانی نازل شد که در مکه ماندند و هجرت نکردند، و الله آنان را بندگان مؤمن خود نامید. }

۱ - سورة النساء آیت ۹۷ الی ۹۹

۲ - سورة العنکبوت آیت ۵۶

و دلیل هجرت از سنت، گفتار پیامبر ﷺ است:

«هجرت قطع نمی‌شود تا توبه قطع نشود، و توبه قطع نمی‌شود تا خورشید از مغرب طلوع کند».

پس هنگامی که پیامبر ﷺ در مدینه سکونت یافت، به انجام بقیه احکام اسلام مأمور شد؛

مانند: زکات، روزه، حج، اذان، جهاد، امر به معروف و نهی از منکر.

او ده سال بر این حال بود.

و پیامبر ﷺ وفات یافت، در حالی که دین او باقی ماند.

و این دین اوست؛ هیچ کار خیری را باقی نگذاشت مگر این که امت را به آن راهنمایی کرد، و هیچ کار بدی را باقی نگذاشت مگر این که امت را از آن برحذر داشت. خیری که به آن راهنمایی کرد: توحید و هر چیزی است که الله دوست دارد و به آن راضی است. و شری که از آن برحذر داشت: شرک و هر چیزی است که الله ناپسند می‌دارد و از آن بیزار است. الله او را به سوی همه مردم فرستاد، و اطاعت از او را بر جن و انس واجب گردانید.

دلیل آن این که الله سبحانه و تعالی میفرماید:

قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ جَمِيعًا^۱

ترجمه: بگو: ای مردم، همانا من پیامبر الله به سوی همه شما هستم.

و الله به وسیله او دین را کامل کرد.

دلیل آن این که الله سبحانه و تعالی میفرماید:

الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتِمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَرَضِيتُ لَكُمُ الْإِسْلَامَ دِينًا^۲

ترجمه: امروز دین شما را برایتان کامل کردم، و نعمت خود را بر شما تمام نمودم، و اسلام را به عنوان دین برای شما پسندیدم.

و دلیل وفات رسول الله ﷺ، که الله سبحانه و تعالی است:

إِنَّكَ مَيِّتٌ وَإِنَّهُمْ مَيِّتُونَ ﴿۳۰﴾ ثُمَّ إِنَّكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عِنْدَ رَبِّكُمْ تَخْتَصِمُونَ ﴿۳۱﴾^۳

۱ - سورة الأعراف آیت ۱۵۸

۲ - سورة المائدة آیت ۳

۳ - سورة الزمر آیت ۳۰ الی ۳۱

ترجمه: همانا تو خواهی مرد و آنان نیز خواهند مرد. سپس در روز قیامت نزد پروردگارتان با یکدیگر دادخواهی خواهید کرد.

و مردم پس از مرگ زنده گردانده می‌شوند. دلیل آن، که الله سبحانه و تعالی است:

مِنْهَا خَلَقْنَاكُمْ وَفِيهَا نُعِيدُكُمْ وَمِنْهَا نُخْرِجُكُمْ تَارَةً أُخْرَى ﴿٥٥﴾^۱

ترجمه: از آن شما را آفریدیم، و به آن باز می‌گردانیم، و بار دیگر شما را از آن بیرون می‌آوریم.

و الله سبحانه و تعالی می‌فرماید:

وَاللَّهُ أَنْبَتَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ نَبَاتًا ﴿١٧﴾ ثُمَّ يُعِيدُكُمْ فِيهَا وَيُخْرِجُكُمْ إِخْرَاجًا ﴿١٨﴾^۲

ترجمه: و الله شما را از زمین رویانید، سپس شما را به آن باز می‌گرداند، و دوباره شما را از آن بیرون می‌آورد.

و پس از زنده شدن، مردم مورد حساب و جزا قرار می‌گیرند.

دلیل آن، که الله سبحانه و تعالی است:

وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ لِيَجْزِيَ الَّذِينَ أَسَاءُوا بِمَا عَمِلُوا وَيَجْزِيَ الَّذِينَ أَحْسَنُوا بِالْحُسْنَى ﴿٣١﴾^۳

ترجمه: و آنچه در آسمان‌ها و آنچه در زمین است از آن الله است، تا بدکاران را به سبب آنچه انجام داده‌اند جزا دهد، و نیکوکاران را با نیکویی پاداش دهد.

و انکار زنده شدن پس از مرگ، کفر است.

دلیل آن این که الله سبحانه و تعالی می‌فرماید:

رَعِمَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنْ لَنْ يُبْعَثُوا ۚ قُلْ بَلَىٰ وَرَبِّي لَتُبْعَثُنَّ ثُمَّ لَتُنَبَّؤُنَّ بِمَا عَمِلْتُمْ ۚ وَذَٰلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ ﴿٧﴾^۴

۱ - سورة ط آیت ۵۵

۲ - سورة نوح آیت ۱۷ الی ۱۸

۳ - سورة النجم آیت ۳۱

۴ - سورة التغابن آیت ۷

ترجمة: کسانی که کفر ورزیدند گمان کردند که هرگز زنده نخواهند شد. بگو: آری، به پروردگارم سوگند، حتما زنده خواهید شد، سپس به آنچه انجام داده‌اید آگاه ساخته می‌شوید، و این بر الله آسان است.

و الله همه پیامبران را به عنوان بشارت‌دهندگان و بیم‌دهندگان فرستاد.

دلیل آن این که الله سبحانه و تعالی میفرماید:

رُسُلًا مُّبَشِّرِينَ وَمُنْذِرِينَ لِئَلَّا يَكُونَ لِلنَّاسِ عَلَى اللَّهِ حُجَّةٌ بَعْدَ الرُّسُلِ ۚ^۱

ترجمة: پیامبرانی بشارت‌دهنده و بیم‌دهنده فرستاد، تا بعد از پیامبران برای مردم در برابر الله هیچ حجتی باقی نماند.

و نخستین آنان نوح علیه السلام بود، و آخرین آنان محمد ﷺ است، و او خاتم پیامبران است، و پس از او هیچ پیامبری نمی‌آید.

دلیل آن این که الله سبحانه و تعالی میفرماید:

مَا كَانَ مُحَمَّدٌ أَبَا أَحَدٍ مِّن رِّجَالِكُمْ وَلَكِن رَّسُولَ اللَّهِ وَخَاتَمَ النَّبِيِّينَ ۚ^۲

ترجمة: محمد پدر هیچ یک از مردان شما نیست، بلکه پیامبر الله و خاتم پیامبران است.

و دلیل این که نوح نخستین رسول بوده است، گفتار الله سبحانه و تعالی است:

إِنَّا أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ كَمَا أَوْحَيْنَا إِلَى نُوحٍ وَالنَّبِيِّينَ مِن بَعْدِهِ ۚ^۳

ترجمة: همانا ما به تو وحی کردیم، همان گونه که به نوح و پیامبران پس از او وحی کردیم.

والله برای هر امتی، از زمان نوح علیه السلام تا زمان محمد ﷺ، پیامبری فرستاد که آنان را به عبادت الله یگانه فرمان می‌داد و از عبادت طاغوت نهی می‌کرد.

دلیل آن این که الله سبحانه و تعالی میفرماید:

^۱ - سورة النساء آیت ۱۶۵

^۲ - سورة الأحزاب آیت ۴۰

^۳ - سورة النساء آیت ۱۶۳

وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَسُولًا أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاجْتَنِبُوا الطَّاغُوتَ ۚ¹

ترجمه: و همانا در هر امتی پیامبری فرستادیم که (گفت): الله را عبادت کنید و از طاغوت دوری نمایید.

و الله بر همه بندگان واجب کرده است که به طاغوت کفر ورزند و به الله ایمان بیاورند.

ابن القيم رحمه الله گفت: طاغوت هر چیزی است که بنده از حد خود در آن تجاوز کند؛ خواه در عبادت باشد، یا پیروی، یا اطاعت».

و طاغوت‌ها بسیارند، بزرگترین آنان پنج چیز است:

1. ابلیس – که الله او را لعنت کند؛
2. کسی که عبادت می‌شود و به آن راضی است؛
3. کسی که مردم را به عبادت خود دعوت می‌کند؛
4. کسی که ادعای دانستن غیب می‌کند؛
5. و کسی که به غیر از آنچه الله نازل کرده حکم می‌کند.

دلیل آن، گفتار الله سبحانه و تعالی است:

لَا إِكْرَاهَ فِي الدِّينِ ۚ قَدْ تَبَيَّنَ الرُّشْدُ مِنَ الْغَيِّ ۚ فَمَنْ يَكْفُرْ بِالطَّاغُوتِ وَيُؤْمِن بِاللَّهِ فَقَدْ
اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَىٰ لَا انْفِصَامَ لَهَا ۗ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٥٦﴾²

ترجمه: در دین هیچ اکراهی نیست؛ راه هدایت از گمراهی روشن شده است. پس هر کس به طاغوت کفر ورزد

و به الله ایمان بیاورد، به دستاویز استواری چنگ زده است که هرگز نمیشکند، و الله شنوا و داناست.

و این است معنای «لا إله إلا الله».

و در حدیث آمده است:

«سر همه کارها اسلام است، و ستون آن نماز است، و بلندترین قله آن جهاد در راه الله است».

¹ - سورة النحل آیت ۳۶

² - سورة البقرة آیت ۲۵۶

والله داناتر است.

خاتمه

از الله سبحانه و تعالى مسئلت دارم که این عمل اندک را خالصانه برای وجه کریم خویش بپذیرد و آن را در میزان حسنات قرار دهد و از هرگونه خطا، لغزش و کوتاهی در ترجمه، ترتیب و تهیه این کتاب درگذرد.

همچنین از او سبحانه و تعالى درخواست می‌کنم که این اثر را وسیله‌ای برای نشر علم نافع، احیای سنت رسول الله ﷺ و هدایت بندگان قرار دهد و مرا، والدینم، استادانم، خوانندگان این کتاب و همه مسلمانان را از اجر و ثواب آن بهره‌مند سازد. از الله سبحانه و تعالى می‌خواهم که همه ما را بر توحید و سنت ثابت قدم بدارد، اعمالمان را بپذیرد، پایان کارمان را به خیر گرداند و به فضل و رحمت خویش، ما را در زمره بندگان صالحش قرار داده و در جنات الفردوس، در کنار پیامبران، صدیقان، شهیدان و صالحان، جای دهد؛ و چه نیکو رفیقانی هستند.

وَصَلَّى اللَّهُ وَسَلَّم وَبَارَكَ عَلَى نَبِيِّنَا مُحَمَّدٍ، وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ أَجْمَعِينَ.

وَأَخِرُ دَعْوَانَا أَنْ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ.

گفتار مترجم

عمر رشیدی

۲۴ المحرم ۱۴۴۸ هـ